

هائير ايڊيوڪيشن ڪميشن پاران منظور ٿيل

هائير ايڊيوڪيشن ڪميشن پاران منظور ٿيل

جلد: چوويهون - شمارو: پهريون

جون ۲۰۲۱ع

ISSN Print: 2219-5912

ISSN Online: 2521-9340

ڪلاچي

تحقيقي جرنل

ڪلاچي

تحقيقي جرنل

ايڊيٽر

پروفيسر محمد سليم ميمڻ

شاهه عبداللطيف ڀٽائي چيئر،
ڪراچي يونيورسٽي، ڪراچي

ايڊيٽر : پروفيسر محمد سليم ميمڻ

بانهن بيبي : حبيب الله جاکرو

سڪندر علي پند

محمد رياض بلوچ

شمارو : پهريون، جون

سال : ۲۰۲۱ع

چيائيندڙ : شاهه عبداللطيف ڀٽائي چيئر، ڪراچي يونيورسٽي، ڪراچي.

چيپيندڙ : پيڪاڪ پرنٽرس، ڪراچي.

مُلھ : پاڪستان: ۳۰۰ رُپيا

پرڏيهه: ۱۰ آمريڪي ڊالر

ISSN Print: 2219-5912

ISSN Online: 2521-9340

U.R.L.: www.krjsalbc.org.pk

www.salbc.org.pk

E-mail : salbc.ku@hotmail.com

saleemmemon@ymail.com

ماهرن جي ڪميٽي

ايديتوريل بورڊ

پروفيسر ڊاڪٽر ايم. ڪي. جيتلي	ڊاڪٽر جينو لالواڻي		
ريٽائرڊ پروفيسر،	مڌر وان،		
دهلي يونيورسٽي،	آڊيتيا بينگلوز،	سرپرست	۱. پروفيسر ڊاڪٽر خالد ايم. عراقي (نگران وائيس چانسلر)
ڊي-۱۲، ويڪ ويهار،	نوبل نگر،	ميمبر	۲. ڊاڪٽر فهميده حسين
دهلي-۱۱۰۰۹۵،	احمدآباد-۳۸۲۳۴۰،	ميمبر	۳. ڊاڪٽر بلديو مٿاڻي (ڀارت)
ڀارت.	ڀارت.	ميمبر	۴. ڊاڪٽر پروين ٽالپر (آمريڪا)
ڊاڪٽر غزاله رحمان رفيق	محترم گل محمد عمراڻي	ميمبر	۵. ڊاڪٽر جگديش لچاڻي (ڀارت)
ڊائريڪٽر،	عالم، محقق ۽ ڪالم نگار،	ميمبر	۶. ڊاڪٽر ڪملا گوڪاڻي (ڀارت)
سنڌ ايباس اڪيڊمي،	فليت نمبر ڊي-۳،	ميمبر	۷. ڊاڪٽر روي پرڪاش ٽيڪچنداڻي (ڀارت)
شهيد ذوالفقار علي ڀٽو انسٽيٽيوٽ آف	برج اپارٽمينٽس،	ميمبر	
سائنس اينڊ ٽيڪنالوجي،	مين ڪلفٽن روڊ،	ميمبر	
ڪراچي.	ڪراچي.	ميمبر/ايديتور	۸. پروفيسر محمد سليم ميمڻ

نوٽ: ڪلاچي تحقيقي جرنل ۾ ڇپجندڙ مقالا جيئن ته تحقيق تي ٻڌل هوندا آهن، ان ڪري انهن جي لکندڙن يا محققن جي خيالن ۽ حوالن سان اداري جو متفق هئڻ ضروري نه آهي. ادارو ڪنهن به فني يا ٽيڪنيڪي سبب ڪري مقالي کي روڪڻ يا رد ڪرڻ جو حق رکي ٿو. تحقيقي مقالا 'هارڊ ڪاپي' سان گڏ، 'سافت ڪاپي' جي صورت ۾ 'سي ڊي' يا 'اي ميل' ذريعي موڪليا وڃن، ان سان گڏ مقالي جو متن انگريزيءَ ۾ ۽ محقق جو مختصر تعارف به هئڻ لازمي آهي.

فهرست

لطيفيات

۱. سُرسُئي آبري ۽ ۾ وحدت الوجود   ڊاڪٽر امير علي شاھ   ۰۹
۲. محبت جي شاعرن - جان ڊن ۽ شاھ لطيف جي شاعريءَ جو تقابلي جائزو   شبنم گل   ۱۹

ادب

۳. سنڌ جي ريگستاني عورتن جا لوڪ گيت - هڪ اڀياس   ڊاڪٽر ريحانه نذير   ۳۳
۴. امداد حسينيءَ جي شاعريءَ ۾ آفاقيت   جاويد احمد شيخ   ۴۹
۵. هري دلگير: نئين سنڌي شاعريءَ جو هڪ اهم رتن   مشتاق گبول   ۴۵
۶. طارق عالم ابڙي جي ناول 'رهجي ويل منظر' جو تنقيدي جائزو   نصرت شيخ   ۸۴
۷. سنڌي ٻوليءَ جي پنجن اکرن 'جه'، 'گه'، 'هه'، 'ڪه' ۽ 'ڪه' جي امين لغاري   امين لغاري   ۱۰۳

English Section

8. Social Disparity and Rhetoric: The Use of Language as tool to upload superior status in Mehtab Mehboob's short story 'The Web'	Dr. Mubarak Lashari & Dr. Faiz Muhammad Brohi	09
9. Intertextual Influence of the Mathnavi of Rumi on the Risalo of Shah Abdul Latif Bhittai	Saeed Ahmed Soomro & Dr. Mubarak Lashari	19
10. Role of Lady Health Workers in providing primary health services : A case study of village 'Drigh Bala'	Dr. Rana Saba Sultan Wazir Ali Qambrani & Dr. Ambreen Fazal	37

ٻه اکر

'ڪلاچي' جي چوويهين سال جو پهريون شمارو حاضر آهي. 'ڪلاچي' ۾ جيترا مقالا/مضمون شايع ٿين ٿا، ذري گهٽ اوترا ٿي رڌ ٿين ٿا. سبب غير معياري ۽ تحقيق جي جي اصولن کان اڻ واقفيت آهي. انهن رڌ ٿيل مقالن ۾ ڪجهه مقالا ٻين تحقيقي جرنلن ۾ شايع ٿيل نظر ايندا آهن، جيڪا ادبي بدديانتي آهي.

'ڪلاچي' ڪتابي صورت ۾ به شايع ٿئي ٿو ۽ ان لائين به دستياب هوندو آهي. هر مقالو باقاعديءَ سان ملڪ جي مڃيل عالمن ۽ ان صنف جي ماهرن کي تورتڪ لاءِ موڪليو ويندو آهي. ماهرن جي راءِ جو هميشه احترام ڪيو ويندو آهي، کين اها به گذارش ڪئي ويندي آهي ته جي هُو ضروري سمجهن ٿا ته مقالي ۾ گهربل تصحيح يا درستيون ڪن، جيڪڏهن مقالي ۾ موضوع، مواد ۽ ڪوجنا جي حوالي سان ڪا ڪوت محسوس ڪن ٿا، ته ان بابت لکي موڪلين. اهڙي راءِ يا اعتراض کي ليڪڪ ڏانهن اماڻي کين صلاح ڏني ويندي آهي ته ماهرن جي راءِ جي روشنيءَ ۾ گهربل واڌارا يا سڌارا ڪري موڪلين. گهربل واڌارن ۽ سڌارن کان پوءِ انگريزي جو ڪو ماهر، انگريزيءَ ۾ لکيل تت يا Abstract جو جائزو وٺي، ان ۾ واڌارا يا سڌارا ڪندو آهي ۽ ٻوليءَ جي به گهربل درستگي ڪندو آهي. آخر ۾ ايڊيٽر سڀني مقالن جي ايڊيٽنگ ڪندو آهي، اسلوب ۾ گهربل بهتري آڻيندو آهي ۽ ماهرن جي راءِ جي روشنيءَ ۾ ٿيل واڌارن ۽ سڌارن جو جائزو وٺندو آهي. اهو سڄو عمل وقت طلب هوندو آهي. ڪجهه ليڪڪ، انگريزي تت ڪونه موڪليندا آهن، انهن کي پڻ ايڊيٽر لکي، مقالي کي مڪمل ڪندو آهي. ايڊيٽر ۽ ايڊيٽوريل بورڊ جي خواهش هوندي آهي ته هر مقالي کي معياري ڪري شايع ڪجي، تنهن هوندي به ڪجهه مقالا صفا غير معياري هوندا آهن، گهربل ڪوجنا ٿيل نه هوندي آهي، ٻولي ۽ متن غير معياري هوندا آهن، جن کي ماهر رد ڪري ڇڏيندا آهن، اهڙن مقالن کي شايع نه ڪيو ويندو آهي.

هن ڀيري ڏهن کان وڌيڪ مقالن کي شايع نه ڪيو ويو آهي، جيڪي مقالا بهترين هوندا آهن ۽ ماهرن پاران شايع ڪرڻ جي سفارش هوندي آهي، تن کي گهربل سڌارن کان پوءِ شايع ڪيو ويندو آهي.

'ڪلاچي' يا ٻين يونيورسٽين مان شايع ٿيندڙ تحقيقي جرنلن ۾ مقالا لکندڙ گهڻي ڀاڱي يونيورسٽيءَ جا استاد يا Ph.D. ڪندڙ شاگرد هوندا آهن. Ph.D. ڪندڙ محقق کي پنهنجي Ph.D. جي ٿيسز سان گڏ موضوع سان لاڳاپيل عنوان تي هڪ تحقيقي مقالو لکڻو

هوندو آهي، عام طور تي محقق سمجهندا آهن ته موضوع سان لاڳاپيل جو مقصد آهي ته تيسر مان ڪنهن باب کي يا باب جي حصي کي مقالو ڪري ڏياري موڪلجي، اها روايت يا روش غلط آهي. مقالي لکڻ يا وٺڻ جو مقصد اهو هوندو آهي ته اوهان جيڪا ڪوجنا ڪئي آهي، ان موضوع تي ڪوجنا جي روشنيءَ ۾ مقالو لکو. تيسر جي ڪنهن باب يا حصي کي مقالو ڪري موڪلڻ جو مقصد، ته توهان مقالي لاءِ ڪا جاکوڙ يا محنت نه ڪئي، اهو سراسر غلط آهي، ڇاڪاڻ ته ’ڪلاچي‘ ۾ ڇپجندڙ مقالن کي Similarity Index مان گذاريو ويندو آهي ۽ ۱۸ يا ۱۹ سيڪڙو تائين هڪجهڙائي قبول ڪئي ويندي آهي، پر ڪن ليڪڪن جو تناسب ۸۰ يا ۹۰ سيڪڙو هوندو آهي، اهڙن مقالن/مضمونن کي ’ڪلاچي‘ ۾ شايع نه ڪيو ويندو آهي.

تنهن ڪري مقالي نگارن کي صلاح ڏجي ٿي ته اهڙي روش کان پاسو ڪن ۽ پنهنجي Ph.D. جي عنوان ۽ ڪيل ڪوجنائڻي ڪم جي روشنيءَ ۾ مقالو لکن، تيسر جي ڪنهن باب يا حصي کي مقالو جي صورت ڏيئي نه موڪلين.

ڪلاچيءَ ۾ شايع ٿيندڙ مقالن کي تورتڪ لاءِ ماهرن کي موڪليو ويندو آهي، جنهن لاءِ کين معاوضو پيش ڪيو ويندو آهي. ڪي مقالا گهربل درستين کان پوءِ ٻيهر ماهرن ڏانهن موڪليا ويندا آهن. مقالي شايع ٿيڻ کان پوءِ ٽپال يا ڪوريئر ذريعي ليڪڪ کي ان جون ٻه ڪاپيون موڪليون وڃن ٿيون.

ڪلاچيءَ جي ويب سائيٽ تي هيل تائين ڇپيل سڀني شمارن کي Upload ڪيو ويو آهي، ليڪڪ يا عالم، گهر ويني ان مان لاپ پرائي سگهن ٿا. وڌندڙ خرچن سبب ’ڪلاچي‘ جي ايڊيٽوريل بورڊ فيصلو ڪيو آهي ته هر مقالي سان گڏ پنج هزار روپيا في ورتي ويندي. اهڙي قسم جي في، ملڪ ۾ شايع ٿيندڙ گهڻي يا گڻي جرنل وٺڻ ٿا، جيڪا اسان جي مقرر ڪيل في کان گهڻي وڌيڪ هوندي آهي. مقالي نگارن کي گذارش آهي ته هر مقالي سان گڏ پنج هزار روپين جو ڊمانڊ ڊرافٽ يا پي-آرڊر، ڊائريڪٽر، شاهه عبداللطيف ڀٽائي چيئر، ڪراچي يونيورسٽيءَ جي نالي موڪلين، ٻي صورت ۾ مقالو تورتڪ لاءِ ماهرن ڏانهن نه موڪليو ويندو ۽ شايع نه ڪبو. في ناقابل واپسي هوندي، پوءِ مقالو شايع ٿئي يا نه!

اميد ته مقالي نگار سهڪار ڪندا ۽ معياري قسم جي موضوعن تي تحقيقي مقالا موڪليندا ته جيئن اهي سولائيءَ سان شايع ٿين. هن دفعي جيڪي مقالا رد ٿيا آهن، تنهن لاءِ ليڪڪن کان معذرت. اميد ته اهي اڳتي وڌيڪ محنت سان ڪم ڪندا ۽ تحقيق جي مروج اصولن توڙي حوالي ڏيڻ جي قاعدن تي صحيح ۽ درست نموني عمل ڪندا.

پروفيسر محمد سليم ميمڻ

ايڊيٽر

(لطيفيات)